

ระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ :
กรณีศึกษา บริษัท สยามวาสโก จำกัด
A STUDY OF INVENTORY CONTROL SYSTEM
A CASE STUDY OF SIAMVASCO CO., LTD

มนัญชยา สังฆะบาลี

บัญชีมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ: กรณีศึกษาบริษัท สยามวาสโก จำกัด (2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ: กรณีศึกษาบริษัท สยามวาสโก จำกัด (3) เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องของระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ: กรณีศึกษาบริษัท สยามวาสโก จำกัด

วิธีการศึกษาผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร กำหนดการปฏิบัติงานที่บริษัท ใช้งานอยู่จริง ด้วยวิธีการสังเกต การสอบถาม และการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน จากผลของการศึกษาพบว่าบริษัทได้มีการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีของระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ และระบบสารสนเทศมีความปลอดภัยในการเข้าสู่ฐานข้อมูล อนึ่ง การประเมินการปฏิบัติงานของฝ่ายคลังสินค้า พบว่ามีผลการปฏิบัติงานดังนี้คือ: - (1) การประเมินระบบข้อมูลคลังสินค้ามีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดี (2) การประเมินเกี่ยวกับการบริหารคลังสินค้ามีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และ (3) การประเมินเกี่ยวกับการผลิตสินค้า มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดี

ผลสรุปจากการศึกษาระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ: กรณีศึกษา บริษัท สยามวาสโก จำกัด พบว่าบริษัทมีระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลืออยู่ในระดับดี

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สินค้าคงเหลือ (Inventories) เป็นสินทรัพย์หมุนเวียนประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของกิจการ ทั้งนี้กิจการจำเป็นต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนจำนวนหนึ่ง เพื่อการจัดหาและเก็บรักษาสินค้าคงเหลือไว้เพื่อขาย ดังนั้นกิจการควรมีระบบการบริหารสินค้าคงเหลือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อจะสามารถช่วยป้องกันและขจัดปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากสินค้าคงเหลือ เช่น การทุจริต การสูญหาย การล้าสมัย หรือการเสื่อมสภาพของสินค้าคงเหลือ เป็นต้น ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากสินค้าคงเหลือดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital) ของกิจการและอาจส่งผลถึงการดำเนินงานด้านอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้การที่กิจการมีสินค้าคงเหลือประเภทต่างๆ ในคลังสินค้า เป็นการแสดงให้เห็นถึงจำนวนเงินทุนหมุนเวียนที่กิจการได้ลงทุนไปกับสินค้าคงเหลือดังกล่าว และเมื่อกิจการได้จำหน่ายสินค้าคงเหลือออกไป เงินทุนหมุนเวียนของกิจการที่จมอยู่ในสินค้าคงเหลือก็จะหมุนเวียนกลับคืนมาเป็นเงินสดแก่กิจการใหม่อีกครั้ง ดังนั้นผู้บริหารควรจัดให้มีระบบการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าคงเหลืออย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น อันจะส่งผลเสียหายจนทำให้กิจการประสบปัญหาขาดทุนในที่สุด

สาเหตุที่ระบบควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือมีความสำคัญ เนื่องมาจากการมีระบบควบคุมภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยลดความสูญเสียชีวิตที่อาจจะเกิดขึ้นของกิจการ ซึ่งการสูญเสียนั้นมีโอกาสเกิดขึ้นได้ในทุกระบวนการและทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน จึงมีความจำเป็นที่กิจการจะต้องจัดการให้มีการควบคุมภายในที่ดีในทุกระบวนการและทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามการควบคุมภายในที่นำมาใช้อย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้อง เช่น การเข้มงวด หรือเคร่งครัดเกินสมควร อาจทำให้การปฏิบัติงานติดขัด มีความล่าช้าและไม่คล่องตัว เป็นต้น จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารที่จะต้องทำให้เกิดความสมดุลระหว่างความคล่องตัวในการปฏิบัติงานกับระดับการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอ เพราะ

หากขาดการควบคุมภายใน หรือมีมาตรการการควบคุมที่มีความบกพร่องหรือมีจุดอ่อน ก็มีความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายให้แก่กิจการได้

กิจการทุกกิจการที่มีการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้านี้ควรทำการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ากิจการได้มีการควบคุมภายในอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยกิจการอาจทำการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบและทำการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในของระบบการควบคุมภายใน รวมถึงการตรวจสอบระบบต่างๆ ที่ได้มีการปฏิบัติงานว่ายังคงปฏิบัติตามหลักการที่กิจการได้กำหนดไว้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในสินค้านี้คือ: กรณีศึกษา บริษัท สยามวาสโกจำกัด
2. เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของระบบการควบคุมภายในสินค้านี้คือ: กรณีศึกษาบริษัท สยามวาสโก จำกัด
3. เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสินค้านี้คือ: กรณีศึกษา บริษัท สยามวาสโก จำกัด

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา มีดังต่อไปนี้ :-

- 1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน
- 1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบบัญชีและการระบบควบคุมภายในสินค้านี้คือ
- 1.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาริชักรณีศึกษา: บริษัท สยามวาสโก จำกัด โดยจะทำการศึกษาระบบการควบคุมภายในสินค้านี้คือที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายขาย ฝ่ายคลังสินค้า และฝ่ายบัญชี เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงาน รวมถึงการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. **ขอบเขตด้านเวลา** ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาการศึกษาไว้ระหว่างวันที่ 31 ธันวาคม – วันที่ 31 มีนาคม 2553 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ:กรณีศึกษา บริษัท สยามวาสโก จำกัด
2. ทำให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานของระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ: กรณีศึกษา บริษัท สยามวาสโก จำกัด
3. ทำให้สามารถเสนอแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ: กรณีศึกษา บริษัท สยามวาสโก จำกัด

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงกมล ปลื้มจิตต์ (พ.ศ. 2540) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ ธุรกิจค้าปลีกห้างสรรพสินค้า” รายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ กรณีธุรกิจค้าปลีก ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์อยู่ 2 ประการคือ 1) เพื่อวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ โดยแบ่งการปฏิบัติงานเป็น 5 ด้านและวิเคราะห์บริษัทที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติในแต่ละด้านอย่างไร 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ โดยนำผลการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับค่ามัธยฐานว่าสูงกว่าหรือต่ำกว่าเป็นจำนวนเท่าใด

ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านการเงินการบัญชี ให้ความสำคัญและปฏิบัติในเรื่องของหลักฐานการรับ-จ่ายสินค้าและการมีทะเบียนคุมการรับ-จ่ายสินค้า 2) ด้านการเก็บรักษาและคลังสินค้า ให้ความสำคัญและปฏิบัติในเรื่องของการตรวจนับสินค้าคงเหลืออย่างน้อยปีละครั้ง และการจัดทำรายละเอียดสินค้าคงเหลือเพื่อสุ่มตรวจสินค้าคงเหลือตามระยะเวลาที่เห็นสมควร 3) ด้านการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ความสำคัญและปฏิบัติในเรื่องการกำหนดปริมาณแยกหน้าที่ผู้รับ-จ่าย และผู้ลงบัญชีสินค้า 4) ด้านการซื้อ-ขายสินค้า ให้ความสำคัญและปฏิบัติในเรื่องการกำหนดปริมาณสูงต่ำของการสั่งซื้อที่เหมาะสม และการวิเคราะห์รายงานด้านสินค้าเพื่อควบคุมการเก็บรักษาและการสั่งซื้ออย่างเหมาะสม และ 5) ด้านการบริหารทั่วไป ให้ความสำคัญและปฏิบัติในเรื่องของการจัดพิมพ์เอกสารเรียงตามลำดับเลขที่ไว้ล่วงหน้าจากผลการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 39 บริษัท เมื่อเปรียบเทียบกับค่ามัธยฐานปรากฏว่า มีค่าสูงกว่า หรือเท่ากับค่ามัธยฐานจำนวน 21 บริษัท และมีค่าต่ำกว่าค่ามัธยฐานจำนวน 18 บริษัท

สิทธิพร สุตะพาหะ (พ.ศ. 2543) ทำการศึกษาเรื่องประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในสถานีบริการน้ำมัน กรณีศึกษา การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) งานวิจัยนี้มีขอบเขตเฉพาะสถานีบริการน้ำมัน ปตท. โดยปตท. เป็นผู้ลงทุนเองและได้ศึกษาการลงทุนโดยศึกษาวิธีการบัญชี ลักษณะการประกอบธุรกิจ การบริหารงาน และระบบการควบคุมภายในที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน จากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับ การควบคุมภายในของสถานีบริการน้ำมันปตท. เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ การวิจัยนี้ได้ประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายใน ในเรื่องของการบริหารเงินสด ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ สินค้าคงเหลือ และรายได้โดยใช้วิธีสังเกตแบบสอบถาม จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS ในการประมวลผลข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และมีการตั้งสมมุติฐานแล้วใช้ค่าไคสแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบสมมุติฐานที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หลังจากการทดสอบแล้ว

ผลการศึกษาพบว่า ระบบการควบคุมภายในเรื่องการบริหารเงินสด ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ สินค้าคงเหลือ รายได้ ของปตท. เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมภายในดังนั้นจึงสรุปได้ว่าสถานีบริการน้ำมัน ปตท. เป็นผู้ลงทุนเองมีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานการควบคุมภายใน

จรรยา เสี่ยงมตะคุ (พ.ศ. 2544) ระบบการควบคุมสินค้าคงเหลือ กรณีศึกษา บริษัท อินเตอร์เนชั่นเนลเอนจิเนียริง จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบวิธีการปฏิบัติงานในระบบการควบคุมสินค้าคงเหลือ ระหว่างวิธีการปฏิบัติงานจริงกับคู่มือการปฏิบัติงานของบริษัท (2) เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุและปัญหาที่ทำให้วิธีการปฏิบัติงานจริงในระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือแตกต่างจากคู่มือการปฏิบัติงานของบริษัทฯ (3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการปรับวิธีการปฏิบัติงานในระบบการควบคุมภายในของบริษัทฯ ซึ่งในการศึกษานี้ได้ใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์ถึงวิธีการปฏิบัติงานรวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการปฏิบัติงานของผู้บริหารและพนักงาน ในฝ่ายคลังสินค้า ฝ่ายบัญชี ฝ่ายจัดซื้อ และฝ่ายขาย

ผลการศึกษาพบว่า 1) พนักงานมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความไม่รอบคอบ 2) การปฏิบัติงานของพนักงาน ไม่ได้มีการศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงานของบริษัท แต่อาศัยการเรียนรู้จากผู้ร่วมงาน ซึ่งปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความเคยชินหรือทำมานานเป็นปกตินิสัย ไม่มีการปรับปรุงพัฒนาวิธีการปฏิบัติงาน และ 3) พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้รับการอบรมถึงวิธีการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ถูกต้อง

โดยสรุป จากการศึกษากระบวนการควบคุมสินค้าคงเหลือ กรณีศึกษา บริษัท อินเตอร์เนชั่นเนลเอนจิเนียริง จำกัด (มหาชน) พบว่าบริษัทมีระบบการควบคุมภายในที่ดีมีประสิทธิภาพแต่ปัญหาเกิดจากความผิดพลาดของบุคคลากร ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการอบรมบุคคลากรในทุกๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนของระบบเอกสารและรายงานด้านการควบคุมสินค้าคงเหลือ รวมถึงระบบงานอื่นๆ ที่สัมพันธ์กัน ซึ่งจะทำให้เกิดการควบคุมภายในที่ดีในระบบสินค้าคงเหลือ เมื่อบุคคลากรของบริษัทฯมีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอยู่เสมอก็จะช่วยให้ธุรกิจดำเนินไปได้ด้วยดี

นันทพร ธงชัยสุริยา (พ.ศ. 2546) การประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในด้านสินค้าคงเหลือของ :บริษัท ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในด้านสินค้าคงเหลือของบริษัทห้างสรรพสินค้า จำกัด(มหาชน) ซึ่งประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมการบริหารการสั่งซื้อและการบริหารสินค้าคงเหลือระบบ "JDA" โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ICQ และการสังเกตการณ์การปฏิบัติงาน โครงสร้างผังองค์การ คู่มือและเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับทฤษฎีระบบการควบคุมภายใน และการให้นำหนักความสำคัญของคำถามในแต่ละข้อ เพื่อหาผลรวมคะแนนมาเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ว่าอยู่ในช่วงใด

ผลการศึกษาพบว่า บริษัทมีระบบการควบคุมภายในด้านสินค้าคงเหลือมีประสิทธิภาพมาก โดยระบบการควบคุมภายในส่วนใหญ่ครอบคลุมทฤษฎีว่าด้วยระบบการควบคุมภายใน และมีการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่บริษัทกำหนดไว้ แต่ยังมีจุดอ่อนที่บริษัทควรกำหนดระบบควบคุมภายในเพิ่มเติม ได้แก่ การตรวจรับสินค้าฝากขายเข้าคลังให้มีการตรวจสอบรายละเอียดรายการสินค้าแต่ละประเภท ระบบการควบคุมการเข้า-ออกสถานที่จัดเก็บสินค้าให้เข้มงวด และกำหนดให้มีการบันทึก (Logging) ทุกครั้งที่มีการพยายามเข้าถึงระบบข้อมูล การปฏิบัติตามระบบควบคุมภายในนั้น บริษัทได้มีการปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ แต่มีเรื่องที่บริษัทควรถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การโอนย้ายงาน การส่งมอบงาน การปรับปรุงแก้ไขระบบงานตามระยะเวลา การสร้างจิตสำนึกเรื่องการรักษาความปลอดภัย การฝึกซ้อมขั้นตอนการปฏิบัติงานการสำรองในกรณีฉุกเฉิน การประเมินผู้ขาย หรือจัดลำดับคุณภาพของผู้ขาย จัดทำทะเบียนคุมการแจกจ่ายรายงาน และการบันทึกควบคุมรายรับ-จ่ายรายงาน นอกจากนี้ บริษัทควรมีการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายใน เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานเบื้องต้นของทุกระบบ และเป็นการช่วยลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ เรื่อง “ระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ: กรณีศึกษา บริษัท สยามวาสโก จำกัด” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ซึ่งเป็นกระบวนการแสวงหาคำตอบที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน และได้มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ: กรณีศึกษาบริษัท สยามวาสโก จำกัด

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระดังกล่าว ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาระบบบัญชีของฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายขาย ฝ่ายคลังสินค้า และฝ่ายบัญชี รวมถึงระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือของบริษัท สยามวาสโก จำกัด โดยได้กำหนดวิธีการศึกษาดังนี้: -

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ ตามวิธีการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆ ได้แก่

- ฝ่ายคลังสินค้า ได้แก่ โบขอซื้อ โบเบิก/โบส่งสินค้า โบตรวจรับสินค้า
- ฝ่ายขาย ได้แก่ โบขอซื้อ โบส่งขาย
- ฝ่ายจัดซื้อ ได้แก่ โบส่งซื้อ
- ฝ่ายบัญชี ได้แก่ โบกำกับภาษี/โบส่งของ

2. ประเมินระบบการปฏิบัติงานของฝ่ายคลังสินค้า ด้วยแบบประเมินการปฏิบัติงานที่ผู้ศึกษาได้ทำการออกแบบขึ้นเอง โดยอ้างอิงหลักการตรวจสอบระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ

3. ศึกษาการบันทึกข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ของโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี (โปรแกรม Auto Flight)

การรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับการปฏิบัติงานจริง เพื่อที่จะได้นำผลมาประมวลผลการศึกษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่งคือ -

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกต สอบถามและทำการสัมภาษณ์ ผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ฝ่ายคลังสินค้า ฝ่ายขาย ฝ่ายจัดซื้อและฝ่ายบัญชี ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือแบบประเมินการปฏิบัติงานของฝ่ายคลังสินค้าที่ผู้ศึกษาได้ออกแบบขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้:-

- 1) ผู้ศึกษาทำการศึกษาดำรง เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบการประเมินการปฏิบัติงาน
- 2) ทำการออกแบบแบบประเมินการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดคำถามจำนวน 30 ข้อ โดยเป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานฝ่ายคลังสินค้าว่ามีผลการปฏิบัติงานเป็นอย่างไรในด้านดังนี้: -
 - ด้านระบบข้อมูลคลังสินค้า
 - ด้านบริหารและการจัดเก็บสินค้า
 - ด้านการผลิต

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากผังองค์กร (Organization Chart) คู่มือการปฏิบัติงานและเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานของบริษัท สยามวาสโก จำกัด และตำราต่างๆ ที่เกี่ยวกับระบบบัญชีและการจัดการระบบการควบคุม

ภายใน สินค้าคงเหลือ รวมถึงบทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีความสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องของผู้ศึกษาคำตั้ง
ศึกษา

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาในหัวข้อเรื่อง “ระบบการควบคุมภายในสินค้า
คงเหลือ: กรณีศึกษาบริษัท สยามวาสโก จำกัด” หากกล่าวถึงระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือตามทฤษฎี
ของระบบบัญชีที่กำหนดไว้ จะพบว่าบริษัทได้มีการจัดทำระบบบัญชีที่สอดคล้องกับระบบบัญชีที่ได้มีการกำหนด
ไว้ตามทฤษฎี แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือของบริษัท เป็นเรื่องของนโยบายการบริหารงานของบริษัท
และเรื่องของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่ขาดความเอาใจใส่ ซึ่งทำให้ระบบการควบคุมภายใน
ประสบปัญหา จึงขอกกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละฝ่าย ที่ผู้ศึกษาได้สังเกต สอบถามและสัมภาษณ์
ผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายต่างๆ ดังนี้ :-

ฝ่ายจัดซื้อ

1. ความเข้าใจในการใช้โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปทางบัญชี (โปรแกรม Auto Flight) ฝ่ายจัดซื้อไม่เข้าใจ
เกี่ยวกับสินค้าที่สั่งซื้อ รวมถึงรหัสสินค้าในโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี (โปรแกรม Auto Flight) จึงทำให้การออกไปสั่งซื้อ
สินค้าผิดพลาด
2. การจัดทำเอกสารของฝ่ายจัดซื้อยังมีความล่าช้าในการปฏิบัติงานทำให้ฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการใช้
ข้อมูลของฝ่ายจัดซื้อไม่สามารถได้ข้อมูลที่ทันเวลา เนื่องจากฝ่ายจัดซื้อมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเพียงคน เดียว จึงเป็น
สาเหตุของความล่าช้า ผู้บริหารจึงควรให้ความสนใจเกี่ยวกับการมีบุคคลากรไม่เพียงพอ

ฝ่ายขาย

การขอซื้อสินค้าฝ่ายขายมีการขอซื้อสินค้าไม่ตรงกับความต้องการของลูกค้า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ประสานงาน
ฝ่ายขายมีการสื่อสารข้อมูลไม่ตรงกัน จึงทำให้จัดทำใบสั่งซื้อไม่ตรงกับความต้องการของลูกค้า สาเหตุเนื่องจาก
พนักงานฝ่ายขายไม่ได้บันทึกความต้องการของลูกค้าเป็นลายลักษณ์อักษร หรือร้องขอใบสั่งซื้อจากลูกค้า ก่อนที่จะ
ดำเนินการออกไปซื้อสินค้าไปยังฝ่ายจัดซื้อ รวมทั้งพนักงานมีไม่เพียงพอ กล่าวคือพนักงานฝ่ายขาย 1 คน ต้องทำ
หน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกันจึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการทำงานได้

ฝ่ายคลังสินค้า

1. สถานที่จัดเก็บสินค้าคงเหลือที่มีไม่เพียงพอกับปริมาณสินค้าที่มีจำนวนมากขึ้น
2. จำนวนพนักงานไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่มีมากกว่า
3. ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพสินค้าก่อนการรับและจ่ายสินค้า
4. การตรวจรับสินค้าในกรณีที่มีจำนวนสินค้าที่สั่งซื้อไม่ตรงกับจำนวนสินค้าที่ส่งมาและมี
การออกเอกสารรับสินค้าโดยที่ไม่มีการตรวจสอบจำนวนสินค้ากับจำนวนที่สั่งซื้อในใบสั่งซื้อ
5. ไม่ได้จัดทำรายงานความเคลื่อนไหวสินค้าคงเหลือให้กับฝ่ายขายได้รับทราบ

6. หลักฐานการรับ จ่ายสินค้าที่มีไม่ครบตามความเป็นจริง
7. ไม่มีการจัดอบรมพนักงานให้ทราบนโยบายในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละแผนกของฝ่ายคลังสินค้า และการติดต่อประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ
8. ความเข้าใจในเรื่องรหัสสินค้ากับสินค้าที่อยู่ในคลังสินค้าของเจ้าหน้าที่คลังสินค้าในการตัดจ่ายสินค้าออกจากคลังสินค้า กับการตัดจ่ายสินค้าในโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี (โปรแกรม Auto Flight) ไม่สอดคล้องกันจึงทำให้เกิดปัญหา ในการตรวจนับสินค้าระหว่างฝ่ายบัญชีกับฝ่ายคลังสินค้า

ฝ่ายบัญชี

การปฏิบัติงานของฝ่ายบัญชีมีความล่าช้า เนื่องจากได้รับเอกสารล่าช้าจากฝ่ายอื่น ๆ และพนักงานในฝ่ายบัญชีก็มีไม่เพียงพอพนักงาน 1 คนต้องปฏิบัติงานในหลาย ๆ ส่วนงานทำให้เกิดความล่าช้า

จากการศึกษาการปฏิบัติงานของระบบบัญชีเกี่ยวกับเรื่องความครบถ้วนในการออกเอกสารของฝ่ายต่างๆ

ฝ่ายจัดซื้อ

พบว่าการปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ ส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามคู่มือการปฏิบัติงานที่กำหนดและวิธีการปฏิบัติจริงไม่สอดคล้องกับหลักทฤษฎีการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ

ฝ่ายขาย

พบว่าการปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ ส่วนใหญ่เป็นไปตามคู่มือการปฏิบัติงานที่กำหนดและได้มีวิธีการปฏิบัติสอดคล้องกับหลักทฤษฎี

ฝ่ายคลังสินค้า

พบว่าการปฏิบัติเกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามคู่มือการปฏิบัติงานที่กำหนดและวิธีการปฏิบัติจริงไม่สอดคล้องกับหลักทฤษฎีการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ

ฝ่ายบัญชี

พบว่าการปฏิบัติเกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือส่วนใหญ่เป็นไปตามคู่มือการปฏิบัติงานที่กำหนดและได้มีวิธีการปฏิบัติสอดคล้องกับหลักทฤษฎีการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ

จากการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสินค้าคงเหลือจากแบบประเมินการปฏิบัติงาน

ด้านระบบข้อมูลคลังสินค้า จากการประเมินพบว่าฝ่ายคลังสินค้ามีการปฏิบัติงาน

เกี่ยวกับสินค้าคงเหลือ คิดเป็นร้อยละ 70 ซึ่งแสดงว่าประสิทธิภาพการควบคุมสินค้าคงเหลืออยู่ในเกณฑ์ ดี

ด้านการบริหารคลังสินค้า จากการประเมินพบว่าฝ่ายคลังสินค้ามีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือ คิดเป็นร้อยละ 60 ซึ่งแสดงว่าประสิทธิภาพการควบคุมสินค้าคงเหลืออยู่ในเกณฑ์พอใช้

ด้านการผลิตสินค้า จากการประเมินพบว่าฝ่ายคลังสินค้ามีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือ คิดเป็นร้อยละ 70 ซึ่งแสดงว่าประสิทธิภาพการควบคุมสินค้าคงเหลืออยู่ในเกณฑ์ดี

ผลที่ได้จากการศึกษาการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี (โปรแกรม Auto Flight)

ด้านความปลอดภัย ของระบบคอมพิวเตอร์ได้มีการกำหนดรหัสผ่านของพนักงานในแต่ละฝ่ายที่จะสามารถเข้าสู่ระบบข้อมูลได้

ด้านความถูกต้อง ของการป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ เมื่อมีการบันทึกข้อมูลจะมีการพิมพ์เอกสารออกมาเพื่อให้หัวหน้างานตรวจสอบในแต่ละฝ่ายทำการตรวจสอบอีกครั้งก่อนที่จะทำการประมวลผลข้อมูลในระบบ ถ้ามีการใส่ข้อมูลที่ผิดพลาดผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถที่จะแก้ไขข้อมูลได้จะต้องใช้รหัสผ่านที่สูงกว่าพนักงานที่ปฏิบัติงานเป็นผู้อนุมัติการแก้ไขข้อมูล

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง “ระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ: กรณีศึกษา บริษัท สยามวาสโก จำกัด” ผู้ศึกษาได้เสนอแนวทางให้แก่ผู้บริหารของบริษัทเพื่อพิจารณา นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือ ดังนี้:-

1. ฝ่ายคลังสินค้าควรมีการพิจารณาจัดหาสถานที่จัดเก็บสินค้าเพิ่มเติมเพื่อความเหมาะสมกับปริมาณสินค้าคงเหลือ
2. ควรจัดหาพนักงานเพิ่มให้เพียงพอกับปริมาณงานที่มีมากกว่า
3. ฝ่ายคลังสินค้าควรกำหนดให้มีการสุ่มตรวจคุณภาพสินค้าทุกครั้งที่สั่งซื้อเข้ามาคลังสินค้าเพื่อไม่ให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการคืนสินค้าในกรณีที่สินค้ามีปัญหา รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสินค้าเพื่อรอการส่งคืนและเพื่อให้สินค้าที่ขายให้กับลูกค้าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ
4. การรับสินค้าที่มีจำนวนมากไม่สามารถตรวจนับได้ร้อยละ 100 ฝ่ายคลังสินค้าควรมีการสุ่มตรวจนับและตรวจสอบสภาพสินค้าให้ได้มากกว่าร้อยละ 50 ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเสียโอกาสในการคืนสินค้าให้กับผู้ขายรวมทั้งป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นจากการรับสินค้าในปริมาณที่สูงกว่าใบสั่งซื้อ ผู้ตรวจรับสินค้าควรบันทึกเป็นหมายเหตุประกอบการรับสินค้าเข้าในระบบบัญชีสินค้าคงคลัง ปริมาณการรับสินค้าที่ตรวจรับจริงมากกว่าหรือน้อยกว่าปริมาณในใบสั่งซื้อเพื่อให้แผนกบัญชีใช้เป็นข้อมูลในการบันทึกที่ถูกต้อง
5. ฝ่ายคลังสินค้าควรมีการจัดทำรายงานความเคลื่อนไหวสินค้าคงเหลือให้กับฝ่าย

ขายได้รับทราบเพื่อป้องกันปัญหาคือการส่งสินค้าเข้ามาเกินความจำเป็นและก่อให้เกิดสินค้าล้าสมัยได้ในอนาคต รวมทั้งการจัดทำรายงานสินค้าชำรุด เสียหาย ล้าสมัย และสินค้ารับคืน

6. การตรวจสอบกันมากขึ้นในด้านการรับ จ่ายสินค้า เพื่อการติดตามทวงถามในกรณีที่ไม่ครบและเพื่อป้องกันการรับสินค้าด้วยจำนวนและราคาที่ไม่ถูกต้องจากการสั่งซื้อ

7. บริษัทควรจัดอบรมพนักงานเพื่อให้ทราบถึงนโยบายในการปฏิบัติงานของแต่ละแผนกในฝ่ายคลังสินค้า และการติดต่อประสานงานกับฝ่ายอื่นๆ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

8. บริษัทควรมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพนักงานที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในฝ่ายต่างๆ คัดเลือกพนักงานให้ตรงกับสายการปฏิบัติงาน เช่น การคัดเลือกพนักงานฝ่ายคลังสินค้าควรเลือกพนักงานที่มีประสบการณ์ด้านคลังสินค้า ฝ่ายขายควรคัดเลือกพนักงานขายที่มีประสบการณ์และความรู้ด้านการขาย

9. ควรมีการสับเปลี่ยนงานภายในแต่ละฝ่ายเพื่อสร้างความรู้สึกลับแลใหม่ในงานที่ทำ เพื่อไม่ให้พนักงานขาดความเอาใจใส่เป็นการกระตุ้นให้พนักงานสนใจงานมากขึ้น

10. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ เช่น เอกสารที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ความรู้เรื่องสินค้าและรหัสสินค้า เป็นต้น

บรรณานุกรม

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. *คำแนะนำ การจัดทำรายงาน*

การควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 เล่มที่ 1. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. พ.ศ.2546

จรรยา เสงี่ยมตะคุ (2544). *ระบบการควบคุมสินค้าคงเหลือ กรณีศึกษา บริษัท อินเตอร์*

แนชั่นเนิลเอนจีเนียริง จำกัด (มหาชน) ” การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญา

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

เจริญ เจษฎาวัลย์. (2542). *คู่มือวิธีปฏิบัติการตรวจสอบภายในการดำเนินงาน.*

(พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: บริษัท พอดี จำกัด.

ดวงกมล ปลื้มจิตต์. (2540). *“การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในสินค้าคงเหลือธุรกิจ*

การค้าปลีกห้างสรรพสินค้า” การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาบริหารธุรกิจ

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2540). *แนวทางการจัดระบบการควบคุมภายใน.*

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บุญศิริการพิมพ์.

_____. (2548). *แนวทางการตรวจสอบภายใน.*

ปทุมธานี: บริษัท ดุมาเยส จำกัด.

นันทพร ธงชัยสุริยา (2546). *“การประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในด้านสินค้า*

คงเหลือของ :บริษัท ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จำกัด (มหาชน) ” การศึกษาค้นคว้า

ด้วยตนเอง ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัย

หอการค้าไทย.

น้ำทิพย์ จรุงศรีทอง (2547). *“การประเมินและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในเกี่ยวกับ*

การบริหารสินค้าคงคลัง: กรณีศึกษา บริษัท 999 จำกัด” การศึกษาค้นคว้า

ด้วยตนเอง ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัย

หอการค้าไทย.

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะและศิลาปะพร ศรีจันเพชร (2545). *การสอบบัญชี.*

กรุงเทพฯ:

ประพันธ์ ศิริรัตน์ธำรง. (2548). *การวางระบบบัญชี.*

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

พยอม สิงห์เสนห์. (2540). *การสอบบัญชี.*

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

วิไล วิระปรียา , จงจิตต์ หลีกภัย (2540). *การควบคุมภายใน.*

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิทธิพร สุตะพาหะ. (2543). “การประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในสถานี
บริการน้ำมัน กรณีศึกษา การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย(ปตท.)” การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

อุษณา ภัทรมนตรี. (2547). *การตรวจสอบภายในสมัยใหม่*.

กรุงเทพฯ: บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.

Cara Edgar and Dilek Tanyildiz (2009). *Warehouse Analysis and Improvement for*

Farggrossen A Multiple Case Study. (Online). Available: [http://www.](http://www.essays.se/essay/b3e85dc857)

[essays.se/essay/b3e85dc857](http://www.essays.se/essay/b3e85dc857). (2010, April 10)

John Frii; Jesper Eklund; Daniel Agnesson; (2008). *Kombinering as EOQ och JIT-ett*

Framgangsrecept? (Online). Abstract from: [http://www.](http://www.essays.se/essay/263922b9e6)

[essays.se/essay/263922b9e6](http://www.essays.se/essay/263922b9e6). (2010, April 10)